

трансформації, такі як фінансові обмеження та недостатня кваліфікація персоналу. Для їх подолання необхідно забезпечити доступ до фінансування, розвивати цифрові навички працівників та формувати стратегічний підхід до цифрових змін.

Література:

1. Вестерман Г., Боннет Д., МакАфі Е. Цифрова трансформація: стратегія і управління у цифрову епоху. Київ: Основи, 2019. 320 с.
2. Porter M. E., Heppelmann J. E. How Smart, Connected Products Are Transforming Companies // Harvard Business Review. 2015. Vol. 93, Issue 10. P. 96-114. doi:10.1109/5.771073.
3. Brynjolfsson E., McAfee A. The Second Machine Age: Work, Progress, and Prosperity in a Time of Brilliant Technologies. W. W. Norton & Company, 2014. 320 p.
4. Davenport T. H., Harris J. G. Competing on Analytics: The New Science of Winning. Harvard Business Press, 2007. 240 p.
5. Mahssouni, R., Makhrouf, M., Touijer, M. N., & Elabjani, A. (2023). Dual Perspectives on Financial Performance: Analyzing the Impact of Digital Transformation and COVID-19 on European Listed Companies. Journal of Risk and Financial Management, Vol. 16(8), P. 73–86. DOI: <https://doi.org/10.3390/jrfm16080371> (accessed January 26, 2025)
6. Voronkova V. H., Bilousov V. V., Kolyukh V. O. Biznes-analityka yak stratehichnyy resurs infor-matsiyno-analitychnoho zabezpechennya upravlinnya pidpryyemstvamy ta orhanizatsiyamy v umovakh tsyfrovoyi transformatsiyi [Business analytics as a strate-gic resource for information and analytical support of management of enterprises and organizations in the context of digital transformation]. *Tsyfrova ekonomika ta ekonomichna bezpeka*, 2024. Vol. 5 (14), P. 8-15. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.14-2>

DEFI ЯК АЛЬТЕРНАТИВА ТРАДИЦІЙНИМ БАНКІВСЬКИМ ПОСЛУГАМ

МУРЗАБУЛАТОВА О. В., канд. екон. наук, доц., доц. кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою

ХАРЧЕНКО В. В., здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Харківський національний університет радіоелектроніки, м. Харків, Україна

У сучасному світі, в умовах швидкого розвитку технологій, банківська система не зазнала значних змін протягом останніх років. Традиційні банківські установи працюють за централізованою моделлю, що передбачає посередництво та регуляторний контроль, але водночас створює бар'єри для інклюзивних та прозорих фінансових взаємодій. У відповідь на ці обмеження розвиваються нові цифрові фінансові технології, які пропонують децентралізовану альтернативу класичним банківським послугам.

Основою таких змін є блокчейн – технологія розподіленого реєстру, яка забезпечує прозорість, безпеку та незмінність даних. Вона дозволяє проведення фінансових операцій без необхідності довіри до централізованих установ, оскільки вся інформація про транзакції зберігається у децентралізованому, але захищеному середовищі. Такий підхід дозволяє усунути посередників, знизити

ризиків маніпуляцій та забезпечити рівноправний доступ до фінансових інструментів для всіх учасників ринку [1].

Одним із ключових напрямів еволюції блокчейн-технологій є децентралізовані фінанси (DeFi), що засновані на моделі peer-to-peer (P2P) взаємодії. Цей підхід забезпечує користувачам можливість безпосереднього управління активами та здійснення фінансових операцій без залучення банків або інших фінансових посередників. Така децентралізована архітектура усуває потребу в централізованому контролі та дозволяє здійснювати транзакції без необхідності довіри до третьої сторони. Смарт-контракти, що автоматично виконують умови угод, підвищують надійність і безпеку фінансових операцій [2]. У результаті формується нова парадигма фінансових відносин, побудована на принципах прозорості, автономії та незалежності.

Децентралізовані фінанси (DeFi) функціонують на різних блокчейн-платформах, серед яких найпоширенішими є Ethereum, Binance Smart Chain (BSC) та Solana. Ethereum залишається основною мережею для DeFi завдяки високому рівню децентралізації та широкій екосистемі протоколів. Binance Smart Chain забезпечує швидші транзакції з нижчими комісіями, роблячи децентралізовані фінансові послуги доступнішими для масового використання. Solana, відома своєю високою пропускну здатністю та мінімальними витратами на транзакції, орієнтована на швидкі фінансові операції. Кожна з цих платформ має свої особливості, проте всі вони сприяють розвитку DeFi, надаючи користувачам альтернативу традиційним фінансовим послугам [3].

Фінансові сервіси на базі блокчейну (DeFi) пропонують широкий спектр послуг. Серед основних напрямів цього сегмента виділяють біржі без посередників (DEX), стейкінг, кредитування та страхування.

Платформи DEX дозволяють обмінювати криптоактиви без участі централізованих структур. Вони працюють за механізмом автоматизованого маркет-мейкінгу (AMM), де операції здійснюються через пули ліквідності, а не через традиційні книги ордерів. Це забезпечує безперервний процес торгівлі, однак користувачі можуть зіткнутися з імперманентними втратами, коли ціна активів у пулі змінюється [3].

Стейкінг – це спосіб отримання пасивного доходу шляхом блокування криптовалюти для підтримки роботи блокчейну. Учасники отримують винагороду у вигляді нових монет, що нагадує депозитні рахунки у традиційних банках, але зі значно вищою потенційною прибутковістю та відповідними ризиками [4].

Кредитування в DeFi працює через смарт-контракти, що автоматизують видачу позик без посередників. На відміну від традиційних банків, тут не потрібно проходити кредитну перевірку, позики видаються виключно під заставу криптовалют. Однак через волатильність активів зазвичай вимагається перезастава (overcollateralization), тобто розмір застави перевищує суму позики. Якщо вартість застави падає нижче певного рівня, спрацьовує механізм ліквідації, і система автоматично продає активи, щоб покрити борг. До популярних платформ для DeFi-кредитування належать MakerDAO, Aave та

Compound, які дозволяють не лише брати позики, а й отримувати відсотковий дохід, надаючи ліквідність [3, 4].

Страховання в DeFi ще знаходиться на етапі розвитку, але вже з'являються платформи, що пропонують захист від ризиків, пов'язаних із хакерськими атаками, збоями смарт-контрактів та нестабільністю протоколів. Наприклад, Nexus Mutual пропонує страхові продукти, що допомагають компенсувати втрати у разі технічних або безпекових проблем [4].

Таким чином, хоч DeFi поступово замінює традиційні фінансові сервіси, попри численні переваги, такі як відсутність посередників, автоматизація процесів та глобальна доступність, користувачам варто враховувати ризики, пов'язані з волатильністю активів, безпекою платформ та особливостями механізмів ліквідності.

Порівнюючи традиційну банківську систему та DeFi, основні відмінності стосуються вартості послуг, доступності та регуляторних ризиків [5]. У банківському секторі комісії складаються з тарифів на обслуговування, кредитування та транзакції, тоді як у DeFi витрати формуються через блокчейн-комісії та збори конкретних протоколів. Особливістю DeFi є те, що розмір комісій може змінюватися залежно від навантаження на мережу, а у випадку високої активності вони можуть значно перевищити банківські тарифи.

Доступність фінансових послуг у DeFi є значно вищою, оскільки користувачам не потрібно проходити процедури верифікації або мати кредитну історію. Це дає можливість отримати фінансові послуги тим, хто не має доступу до традиційних банківських установ. Водночас це створює ризики, пов'язані з відсутністю контролю за учасниками ринку, що підвищує ймовірність шахрайства та маніпуляцій.

Регуляторні виклики є ще однією ключовою відмінністю. У традиційній банківській системі захист клієнтів забезпечується завдяки нормативному контролю, державним гарантіям та політиці страхування вкладів. DeFi, навпаки, покладає всю відповідальність за безпеку активів на самих користувачів, що збільшує ризики втрати коштів через технічні вразливості, шахрайські схеми або коливання ринку. У разі фінансової кризи у DeFi відсутні механізми централізованої підтримки, що може посилювати негативні наслідки для учасників ринку.

Таким чином, розвиток децентралізованих фінансів значно впливає на фінансову систему, пропонуючи привабливу альтернативу традиційній. Проте, ключовою проблемою залишається регуляторна невизначеність, що ускладнює інтеграцію DeFi у світову фінансову систему.

Щодо подальшого розвитку DeFi, фінансова система ймовірно розвиватиметься у гібридному форматі, де класичні банки використовуватимуть технології блокчейну, зберігаючи водночас ключові регуляторні функції, що сприятиме як безпечності, так й інклюзивності та гнучкості фінансових інструментів.

Література:

1. Загарій В. Блокчейн-технології у міжнародних фінансових операціях. *Європейський науковий журнал Економічних та Фінансових інновацій*. 2024. Т. 2, № 14. С. 342–354. URL: <https://doi.org/10.32750/2024-0231> (дата звернення: 22.02.2025).
2. Шубенко І. А., Марусяк Н. В., Сухолиткий А. Д. Роль криптовалют У формуванні нових моделей споживання фінансових послуг. *Zenodo*. 2024. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14203292>.
3. Decentralized finance (defi): transformative potential & associated risks / F. Carapella та ін. *Finance and economics discussion series*. 2022. Т. 2022, № 057. С. 1–33. URL: <https://doi.org/10.17016/feds.2022.057> (дата звернення: 23.02.2025).
4. Xu T. A., Xu J. A short survey on business models of decentralized finance (defi) protocols. *Financial cryptography and data security. FC 2022 international workshops*. Cham, 2023. С. 197–206. URL: https://doi.org/10.1007/978-3-031-32415-4_13 (дата звернення: 23.02.2025).
5. Кузнецова С. О., Писаковський А. О. Децентралізовані фінанси в сучасній фінансовій системі: розвиток та ризики. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2024. № 4 (13). С. 154–158. URL: <https://doi.org/10.32782/dees.13-23> (дата звернення: 24.02.2025).

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ: АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ТА РОЗРОБКА РЕКОМЕНДАЦІЙ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ КОМПАНІЙ

РИБАК Г. І., канд. екон. наук, доц., доц. кафедри економічної теорії та міжнародної економіки

КУРБАТОВ В. Ю., аспірант

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова, м. Харків, Україна

В епоху стрімкої цифрової трансформації діджиталізація бізнес-процесів стає ключовим фактором конкурентоспроможності підприємств на глобальному ринку. Згідно з дослідженнями McKinsey, компанії, які системно впроваджують цифрові технології, демонструють на 25-30% вищу продуктивність та на 23% вищу прибутковість порівняно з галузевими конкурентами [3]. На тлі поствоєнного відновлення України та її євроінтеграційних прагнень, питання цифрової трансформації бізнесу набуває стратегічного значення для національної економіки.

Незважаючи на позитивну динаміку, рівень діджиталізації бізнес-процесів у багатьох українських компаніях залишається недостатнім. Дослідження Європейської Бізнес Асоціації (2023) свідчать, що лише 35% українських підприємств системно використовують хмарні технології, тоді як у країнах ЄС цей показник перевищує 75% [2]. Згідно з даними Міністерства цифрової трансформації України (2024), 67% вітчизняних малих та середніх підприємств визнають критичне відставання у впровадженні цифрових інструментів, що призводить до зниження продуктивності, збільшення операційних витрат та втрати конкурентних переваг на міжнародних ринках [1].

Аналіз сучасної літератури та статистичних даних показав, що діджиталізація бізнес-процесів інтегрує широкий спектр технологій: хмарні